

Idiomatic usages of some common verbs

24.1 Aspectual meanings of some verbs

24.1.1 Gaan

Gaan is used for the beginning of an action:

Hij gaat zitten.	He sits down.
Gaat u maar zitten.	Please sit down.
De poes ging liggen.	The cat lay down.
Wat gingen jullie doen?	What did you (decide to) do?

24.1.2 Blijven

To continue to do an action:

De baby bleef huilen.	The baby didn't stop crying.
Het orkest stopte, maar hij bleef zingen.	The orchestra stopped, but he continued to sing.
Ik krijg het niet voor elkaar, maar ik blijf het proberen.	I can't get it done, but I'll keep trying.
Blijft u rustig zitten: de dokter komt zo bij u.	Stay seated, the doctor will be right with you.

24.1.3 Hebben and krijgen

Some expressions with **hebben**, where the duration of a state is denoted, have an aspectual counterpart with **krijgen** to denote the beginning of that state:

Hij heeft het warm/koud.

He is warm/cold.

Hij krijgt het warm/ koud.

He is getting warm/cold.

Je hebt gelijk.

You are right.

Je krijgt gelijk.

You turn out to be right.

Ik heb het druk.

I'm busy.

Ik krijg het druk.

I'm getting busy.

Hij heeft het warm gehad.

He was warm.

Hij heeft het warm gekregen.

He got warm.

Ik heb honger/dorst/slaap.

I am hungry/thirsty/sleepy.

Ik krijg honger/dorst/slaap.

I get hungry/thirsty/sleepy.

Zij hebben het over schaatsen.

They are talking about skating.

Zij krijgen het over schaatsen.

They get to talking about skating.

Heb je zin in een kopje koffie?

Do you feel like a cup of coffee?

Krijg je zin in een kopje koffie?

Are you beginning to feel like a cup of coffee?

Some further examples of idiomatic expressions using **hebben**:

Dat heeft geen zin.

That doesn't make sense.

Hoe laat heb je het?

What time do you have?

Ik heb het half vijf.

I make it 4.30 pm.

Daar heb je hem.

That's him.

Daar heb je hem weer.

He's at it again.

Wat zullen we nu hebben?

What's this all about?

Dat heb je ervan.

That's what comes of it.

Het heeft er veel van dat . . .

It seems an awful lot like . . .

Ik weet niet wat ik aan hem heb.

I don't know what to make of him.

Ik had het niet meer van het lachen.

I was laughing myself silly.

24.1.4 *aan 't + infinitive + zijn; bezig zijn te + infinitive*

Aan (he)'t + infinitive + zijn = an action is in progress. This is less frequently used than the “-ing” form in English; it only refers to the action in progress during the timeframe under consideration:

Wat ben je aan het doen? (= now)

What are you doing now?

Ik ben pannenkoeken aan het bakken.

I'm making pancakes.

Wat was hij aan het lezen, toen jij thuiskwam?

What was he reading when you arrived?

Dutch doesn't use the **aan het + infinitive** structure in cases like:

Hij komt.

He's coming.

Je jas hangt in de kast.

Your coat is hanging in the closet.

Je gaat morgen naar Londen.

You are going to London tomorrow.

24.2 Idiomatic usages

24.2.1 **liggen, zitten, staan**

These verbs indicate the position something is in and they are used in Dutch where English uses the verb "to be":

Hij zit in de woonkamer te lezen.

He is in the living room reading.

Het staat in de koelkast.

It is in the refrigerator.

Wij stonden een uurtje te kletsen.

We were chatting for an hour.

Zij heeft de hele ochtend in haar bed liggen lezen.

She was lying in bed all morning reading.

Het ligt op tafel.

It is on the table.

zitten is most commonly used and has a wide variety of meanings; some are rather remote from "sitting":

Hij zit op 't ogenblik in Leiden.

At this moment he is in Leiden.

Daarvoor moest zij een maand zitten.

She had to go to jail for a month for that.

Dat kind zit overal aan.

That child has its hands in everything.

De politie zit achter hem aan.

The police are after him.

Mijn tand zit los.

My tooth is loose.

We zitten hier met een probleem.

We have a problem.

Die examens zitten me tot hier.

I've had it up to here/I'm fed up with those exams.

Mijn sleutels zitten in mijn tas.

My keys are in my bag.

staan is also commonly used for “to be printed, written”:

Het staat in de krant.

It is in the paper.

Het staat in zijn brief dat hij morgen komt.

He says in his letter that he is coming tomorrow.

Dat staat vast wel in de gebruiksaanwijzing.

It must be in the directions for use.

Wat staat er in het recept?

What does the recipe say?

Het staat me niet meer zo bij.

I don't seem to have it in my head any more.

Ik sta erop.

I insist on it.

An example of idiomatic meanings of both *zitten* and *staan*:

Hij zit er niet achter, maar hij staat er wel achter.

He isn't instigating it, but he does support it.

24.2.2 Vallen, opvallen, meevallen, tegenvallen

vallen “to fall” is used in a variety of meanings that are not equivalent to “fall” in English:

Mag ik u even lastig vallen?

May I bother you a moment?

Er valt niets van te zeggen.

There is nothing that can be said about it.

opvallen means “to be striking, conspicuous”:

Het viel me op, dat hij er niet was.

I was struck by the fact that he wasn't there.

Zij is een opvallend stille vrouw.

She is a conspicuously quiet woman.

Een buitenlands accent valt op.

A foreign accent is noticeable.

meevallen ↔ tegenvallen: neither has an exact equivalent in English = “turn out better than expected” ↔ “prove to be disappointing,” “worse than expected”.

Het valt wel mee Nederlands te leren.

Learning Dutch is easier than expected.

Het werk viel niet mee. = Het werk viel tegen.

The work didn't turn out as well as expected. =

The work turned out worse than expected.

Het weer viel mee.

The weather turned out better than expected.

Die man is me echt tegengevallen.

That man proved to be really disappointing.

24.3 Some easily confused pairs

24.3.1 kennen, weten = “to know”

kennen: to be familiar with; weten: to know a fact:

Ik wist het adres niet meer uit het hoofd.

I didn't know the address by heart any more.

Hij wist dat we kwamen.

He knew we were coming.

Wij weten het antwoord op die vraag.

Na een jaar zal hij goed Nederlands kennen.

After a year, he will know Dutch well.

Wij kennen hem niet goed.

We don't know him very well.

Ik ken die uitdrukking helemaal niet.

I don't know that expression.

Ken je dat gevoel?

Do you know that feeling?

Ik kende die mop niet.

I didn't know that joke.

24.3.2 leven, wonen = “to live”

leven: to be alive, to exist; wonen: to reside:

Mijn vader leefde eenvoudig.

My father led a simple life.

Hij woonde in Hoorn.

He resided in Hoorn.

Zij leeft op water en brood.

She's living on bread and water.

Waar leeft hij tegenwoordig van?

What's he living on nowadays?

Hij leefde in de 20ste eeuw.

He lived in the twentieth century.

Jij woonde toch in een herenhuis?

You lived in a mansion, didn't you?

Zij wonen in een buitenwijk van Parijs.

They live in a Paris suburb.

24.3.3 verstaan, begrijpen = “to understand”

verstaan: to hear correctly what was said; begrijpen: to grasp the contents of what was said:

Verstaat u wat ik zeg, of moet ik luider praten?

Do you understand what I say or should I talk louder?

Ik heb u niet goed begrepen. Kan u dat anders uitleggen?

I didn't understand what you said. Could you explain it differently?

Ik heb u niet goed verstaan. Kunt u dat herhalen?

I didn't understand you. Can you repeat that?

Achter in de zaal was hij niet te verstaan.

In the back of the hall you couldn't understand him.

Ik begrijp helemaal niets van je verhaal.

I don't understand anything you're telling me.

24.3.4 betekenen, bedoelen = "to mean"

betekenen: to have a meaning; bedoelen: to intend to say:

Zij betekende veel voor mij.

He meant a lot to me.

Hij bedoelde iets anders.

He meant something different. (he intended to say something different [from what I interpreted it to be])

Begrijpt u wat ik bedoel?

Do you understand what I mean?

Als hij niet komt, betekent het dat hij ziek is.

When he doesn't come, it means that he is ill.

24.3.5 onthouden, zich herinneren = "to remember"

onthouden: commit to memory; zich herinneren: to successfully retrieve from one's memory, to recollect:

Kan je zijn nummer voor me onthouden? Ik heb geen pen of papier bij me.

Can you memorize his number for me? I don't have a pen or paper with me/on me.

Hij herinnerde zich waar hij me gezien heeft.

He remembered where he saw me.

Ik kan me zijn naam niet herinneren.

I can't recall his name.

Ik kan zijn naam niet onthouden.

I can't keep his name in mind.

Zij herinnerde zich waar ze het had neergelegd.

She remembered where she had put it.

Jullie onthouden wel waar ik het neerleg, toch?

You'll remember where I put it, won't you?

24.3.6 **doen and maken = “to make”**

maken implies “to create” in its common use; **doen** does not have that implication in Dutch and is more generally used than **maken**. Both have their own idiomatic uses also:

Ja, ja, doe maar.

Yes, go ahead.

Het doet me niets.

I'm not touched by it.

Het maakt me niet uit.

I don't care.

Daar heb ik niets mee te maken.

I don't have anything to do with that.

Such lists of unpredictable meanings of common words could be multiplied almost without end. Everyday words like **zitten**, **hebben**, **doen** are as puzzling to an outsider as our common “put,” “get,” and “do” are to speakers of other languages. This is why it is a waste of time to consult a dictionary that does not properly illustrate a variety of typical meanings of such words in context.*

24.3.7 **Let's try it**

Fill in the verb that fits best in the sentence:

- 1 Goedemorgen, hoe (**maken—doen**) u het?
- 2 Wat (**betekenen—bedoelen**) hij daarmee?
- 3 Het concert was echt goed; het (**meevallen—tegenvallen**).

* For a selection of dictionaries, see Chapter 27.

- 4 Ik (**kennen—weten**) jouw buurman niet.
- 5 Hij (**zich herinneren—onthouden**) niet meer of het dinsdag of woensdag was.
- 6 Toen (**begrijpen—verstaan**) zij niet meer wat hij zei, omdat er zoveel lawaai was.
- 7 Hij (**liggen—staan—zitten**) op een stoel in de keuken de krant te lezen.
- 8 Het kind (**blijven—gaan**) maar huilen, zonder ophouden.
- 9 Hoe lang (**wonen—leven**) jullie al in Maastricht?
- 10 Na die bankoverval moest hij 6 jaar (**liggen—zitten—staan**).

Word formation and derivation

There are many ways in Dutch to make new words by using already existing ones. You can do that by means of different processes. We will discuss just two of them here.

25.1 Compounding

Nouns can be compounded from the stem of a verb, an adjective, adverb or preposition, but most frequently they are simply two or more nouns joined into one. The basic element of such a word is always the last one and, hence, the gender of a compound is always decided by the last element. The stress is regularly on the first element, although there are a few exceptions, which we will mark with a stress sign. Following are some examples of compounds:

noun + noun

het bad + **de kamer** = **de badkamer** bathroom

adverb + noun

buiten + **de wereld** = **de buitenwereld** outside world

adjective + noun

klein + **het kind** = **het kleinkind** grandchild

verb + noun

blussen + **het apparaat** = **het blusapparaat** fire extinguisher

preposition + noun

voor + **het beeld** = **het voorbeeld** example

Compounding doesn't only result in nouns; any other type of word can be formed by compounding:

adjective + verb

hard + **lopen** = **hardlopen** to run

preposition + verb

uit + **gaan** = **uitgaan** to go out

25.1.1 *Let's try it*

Look at the compound noun and name the basic elements. What do you think each one means?

- 1 het woordenboek
- 2 de kamerdeur
- 3 het uitzicht
- 4 het buitenverblijf
- 5 het werkwoord
- 6 inschenken
- 7 binnenlopen
- 8 het fietsslot
- 9 het ziekenhuis
- 10 het voetbalelftal

25.2 **Derivation by suffix**

Many nouns, adjectives and verbs are formed by the addition of a suffix to another part of speech; we have already seen the great number of new nouns that can be formed by the addition of the diminutive suffix *-je*. Some other important suffixes follow.

25.2.1 Verb + *-ing* = *de-noun*

It usually indicates the result of an action:

ervaren	+	-ing	=	de ervaring	experience
bewegen	+	-ing	=	de beweging	movement
regeren	+	-ing	=	de regering	government
uitdrukken	+	-ing	=	de uitdrukking	expression
verwarmen	+	-ing	=	de verwarming	heating

25.2.2 Adjective/ noun + *-heid* = *de-noun*

Results in an abstract noun:

schoon	+	-heid	=	de schoonheid	beauty
het kwaad	+	-heid	=	de kwaadheid	evil
waar	+	-heid	=	de waarheid	truth
eenzaam	+	-heid	=	de eenzaamheid	loneliness

25.2.3 Verb stem + *-er/-aar* = *masculine agent noun*

-d- is inserted between the r of the stem and -er:

onderw<u>ij</u>zen	+	-er	=	onderw<u>ij</u>zer	teacher
handelen	+	-aar	=	handelaar	trader
schrijven	+	-er	=	schrijver	writer
huren	+	-der	=	huurder	renter

25.2.4 Verb stem + *-es/-ster* = *feminine agent noun*

dansen	+	-es	=	danseres	female dancer
schilderen	+	-es	=	schilderes	female painter

schoonmaken	+	-ster	=	schoonmaakster	cleaning lady
zwemmen	+	-ster	=	zwemster	female swimmer

25.2.5 Noun + -e/-in = feminine agent noun

held	+	-in	=	held<u>in</u>	waitress
baas	+	-in	=	baz<u>in</u>	boss
student	+	-e	=	studente	student

25.2.6 Noun + -en = verb

de fiets	+	-en	=	fietsen	to ride a bike, to cycle
de voetbal	+	-en	=	voetballen	to play soccer
de bel	+	-en	=	bellen	to ring the bell, to call on the phone
het antwoord	+	-en	=	antwoorden	to answer

25.2.7 Noun/preposition/ . . . + -ig/-lijk = adjective

het geluk	+	-ig	=	gelukkig	happy
treuren	+	-ig	=	treurig	sad
uit	+	-lijk	=	uiterlijk	external
bekoren	+	-lijk	=	bekoorlijk	attractive

Note: Combinations of prefixes and suffixes are also possible, as in:

be-	+	lache(n)	+	-lijk	=	belachelijk	ridiculous
ont-	+	dekken	+	-ing	=	ontdekking	discovery

25.3 Stress shift in derivation

A very important feature of derivation in Dutch is the rule that the word stress often shifts toward the end of the derived word. This is especially noteworthy in (but not limited to) the common **-ig**, **-lijk**, **-heid** and **-nd**:

het <u>o</u>ngeluk	→	o<u>ngelukk</u>ig
de <u>e</u>envoud	→	e<u>envoud</u>ig
het <u>t</u>oeval	→	t<u>oevall</u>ig
de <u>g</u>odsdienst	→	g<u>odsdienst</u>ig
o<u>ve</u>re<u>e</u>nk<u>o</u>mst	→	o<u>ve</u>re<u>e</u>nk<u>o</u>m<u>st</u>ig
<u>l</u>ichaam	→	l<u>icham</u>elijk
<u>o</u>genblik	→	o<u>genblikk</u>elijk
<u>u</u>itdrukken	→	u<u>itdruk</u>kelijk
<u>a</u>antrekken	→	a<u>antrek</u>kelijk
<u>w</u>etenschap	→	w<u>etenschapp</u>elijk
<u>o</u>phouden	→	o<u>onphoud</u>elijk
<u>m</u>oedeloos	→	m<u>oedeloos</u>heid
<u>w</u>erkloos	→	w<u>erkloos</u>heid
<u>vo</u>ortduren	→	vo<u>ortdure</u>nd

25.4 Derivation by prefix

While verbs are mostly derived by prefix, it is largely by suffix that nouns are derived. However, there is one very common and productive prefix for deriving nouns from any part of speech and that is **ge-**, always forming neuter nouns. Usually it conveys a meaning of a continued or repeated action—often with an additional connotation of exasperation:

Hou toch op met dat geschreeuw!

Oh, stop that continual hollering!

Dat geschrijf van hem vind ik belachelijk.

I think that scribbling of his is ridiculous.

Het moet maar eens uit zijn met dat gemeneer.

It's about time to stop forever calling me "Mr."

25.4.1 *Let's try it*

What would these derived words mean? Look in a dictionary for help.

- 1 (moment) momenteel
- 2 (vriend) vriendelijk
- 3 (geluk) ongelukkig
- 4 (werk zoeken) werkzoekend
- 5 (zenuw) zenuwachtig
- 6 (water) waterrijk
- 7 (twijfel) twijfelachtig